

УДК 351:911.372.7

*А. Л. Помаза-Пономафенко,
к. держ. упр., старший науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру, Національний університет цивільного захисту України
С. М. Домбровська,
д. держ. упр., проф., начальник навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України*

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА — ОПТИМАЛЬНИЙ РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МАКРО-, МЕЗО- І МІКРОРЕГІОНІВ УКРАЇНИ

A. Pomaza-Ponomarenko,
PhD in public administration, senior scientific employee of the scientific department of problems on state security,
National university of civil protection of Ukraine
S. Dombrovska,
doctor of public administration, professor, head of educational, scientific and production center of civil protection,
National university of civil protection of Ukraine

SOCIAL SECURITY IS OPTIMAL LEVEL OF THE SOCIAL DEVELOPMENT OF MACRO-, MEZO- AND MIKROREGIONS OF UKRAINE

Досліджено соціальна сфера з позиції особливостей її формування та розвитку. Систематизовано складники цієї сфери, до якої входять демографічна сфера, освіта, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів, охорона здоров'я та праці, культура, спорт, ринок праці, сфера мотивації до неї, соціальне страхування, пенсійна система, публічно-приватне-соціальне партнерство тощо. Доведено, що соціальний розвиток регіонів є передумовою їх безпеки, зокрема соціальної. Вона відображає оптимальний рівень системи захисту населення, його сфер життєдіяльності й інтересів, яка забезпечує найбільш повне використання людського та соціального потенціалу, універсальність надання та доступність отримання соцпослуг у макро-, мезо- і мікрорегіонах, а також стабільний їх розвиток в умовах загроз. Запропоновано, удосконалити правове забезпечення державної регіональної політики та соціальної безпеки шляхом його систематизації та доповнення.

The social area from a position of peculiarities of its forming and development was studied. The components of this area were systematized, including demographic area, education, retraining and advanced training, health and labour protection, culture, sport, labour market, motivation area, social insurance, pension system, public and private social partnership, etc. It was proved that social development of regions is a prerequisite for their security, in particular the social one. It reflects optimum level of population safety system, its areas of life and interests stipulating the most comprehensive use of human and social potential, the versatility of provision and accessibility of receiving social services in macro-, meso- and microregions, as well as their stable development under the conditions of threats. It was proposed to improve legal groundwork for the state regional policy and social security by its systematization and replenishment.

*Ключові слова: державне управління, соціальний розвиток, регіони, безпека.
Key words: public administration, social development, regions, security.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасне українське суспільство характеризується суперечливістю процесу реформування. Системна криза, що його (суспільство) вразила, відрізняється особливою стійкістю і гостротою негативних процесів: соціальною по-

ляризацією, криміналізацією суспільних відносин, порушенням екологічного балансу між людиною та природою, глибокою економічною кризою. Зростає недовіра населення до державних і соціальних інститутів. Особистість подекуди виявилася відірваною від суспільно-політичних процесів;

вона зіткнулася із значними обмеженнями можливостей самовдосконалення та самореалізації. Кризовий стан робить взаємодію суспільства й особистості напруженим і конфліктним, невизначеним за своїми наслідками, під впливом кризи відбувається деформація свідомості та поведінки людини.

Розвиток особистості й соціуму в перехідний період йде або шляхом розкриття нових можливостей, або шляхом деградації. Зважаючи на це, особливу актуальність набувають поняття "соціальна безпека" і "регіональна безпека", як одні з основних умов існування особистості та стабільного розвитку держави й її регіонів. Соціальна безпека недостатньо повно розроблена в науці дефініція, що обумовлює актуальність даної проблеми. У широкому сенсі така безпека близька до безпеки суспільства, тому що розглядає всі сфери життєдіяльності людей. У вузькому сенсі вона передбачає стабільний розвиток соціуму, функція якого полягає у відтворенні людського потенціалу. Отже, субстратом (структурною одиницею) будь-якого суспільства є особистість, тому необхідним є здійснення дослідження проблеми безпеки в контексті забезпечення розвитку регіонів, поділ яких відбувається на макро-, мезо- і мікро- згідно із законодавчими нововведеннями.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Визначенню засад і механізмів державної соціальної та регіональної політики присвячені наукові напрацювання значної кількості вчених, а саме: С. Білої, З. Варналія, О. Васильєвої, В. Воротіна, І. Дегтярьової, А. Дегтяра, О. Дегтяра, С. Домбровської, М. Долішнього, Л. Дідківської, Я. Жаліло, О. Іляш, В. Ковальчук, О. Коротич, М. Кравченко, О. Лебединської, В. Скуратівського, А. Халецької та ін. Разом із тим, в сучасних умовах необхідним є здійснення системного дослідження напрямків і заходів державної соціальної політики з метою забезпечення соціально-економічного регіонального розвитку в умовах інтеграційних процесів та системи безпеки як на макро-, мезо-, так і мікрорівнях.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження складників соціальної сфери, а також особливостей її формування та розвитку в контексті забезпечення достатнього рівня безпеки держави і її регіонів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відповідно до пріоритетів розвитку України [7; 9] ухвалення потребують особливості державного управління соціальною сферою. Остання перебуває в умовах модернізаційних державноуправлінських змін і соціальної трансформації. Це вимагає активної участі держави в управлінні процесами функціонування соціальної інфраструктури та ключових сфер життєдіяльності (рис. 1).

Погоджуємося з В. Бакуменко, В. Бульбою, О. Васильєвою, А. Дегтярем, О. Дегтярем, Н. Діденко, С. Домбровською, Д. Карамішевим, М. Кравченко, Е. Лібановою, В. Скуратівським, А. Халецькою, О. Червяковою та ін. [1; 2; 3; 12; 13], що соціальна сфера є багатоаспектною науковою категорією. По-перше, науковцями (зокрема, О. Іляш) вона розуміється як рівень громадського життя, адже відображає структуру суспільства, і є сумою локальних соціальних утворень, а саме: класів, націй, народів, груп [4, с. 26]. Згідно із цим підходом сутнісно соціальна сфера відзначається, насамперед, необхідністю відтворення соціуму. По-друге, на думку О. Карпенко, її зміст слід зводити до невиробничої сфери або сфери надання соціальних послуг [5]. При цьому соціальна сфера може виступати як сукупність галузей економіки та господарства, які мають відношення до

задоволення соціальних потреб громадян, на що суспільством виділяються певні ресурси, зокрема на створення соціальної інфраструктури. По-третє, соціальна сфера — це з'єднувальний елемент між економікою та політикою, власне, відносно самостійною сферою життєдіяльності суспільства, що займає проміжну позицію між політичною й економічною системами (див. наукові праці О. Новікової [6, с. 27, 80]). За цього та попереднього підходу до характеристики соціальної сфери поза увагою залишаються питання діяльності соціальних суб'єктів, їх зв'язки, становище в суспільстві та роль у соціальному житті. Зважаючи на це, доречно говорити, що соціальна сфера представляє собою об'єкт державної соціальної політики, обґрунтовує взаємобумовленість відносин, пов'язаних із соціально-трудовою сферою та сферою соціального захисту. На погляд А. Халецької [12, с. 73], до цих сфер можна віднести освіту, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів, охорону здоров'я та праці, культуру, спорт, ринок праці, сферу мотивації до неї, соціального страхування, пенсійну систему, публічно-приватне партнерство тощо. Крім того, можна виокремити підхід, запропонований І. Гнибіденко, В. Роговим та ін., за якого соціальна сфера розглядається як орієнтири та прагнення людини, суспільства, держави до суспільно-нормального функціонування й розвитку, що вимагає вчасного попередження та нейтралізації владними та самоврядними інституціями негативних наслідків впливу соціально-економічних процесів на рівень і якість життя населення регіонів [10, с. 19].

Отже, в узагальненому вигляді соціальну сферу можна охарактеризувати як систему, що складається з галузей і ланок соціально-економічної сфери, узаємозв'язків її суб'єктів, функціонування яких спрямоване на розвиток цих сфер, власне відтворення, задоволення інтересів через отримання відповідних послуг, реалізацію людського потенціалу та капіталу, підвищення рівня й якості життя з урахуванням особливостей регіонів. Забезпечити таке функціонування та соціальну стабільність покликана держава в особі регіональних органів влади шляхом вчасного та гнучкого використання економічних, політичних та ін. засобів щодо виявлення тенденцій і результатів соціально-економічних процесів. Окрім цього, суб'єктами управління соціальною сферою виступають самоврядні суб'єкти, а також господарюючі та громадські організації, які в певній мірі виконують соціально-орієнтовані функції, сприяючи поєднанню в ієрархічну систему соціальних задач, індикаторів, соціальних загроз і стандартів розвитку.

Нестійкість соціальної структури суспільства, процеси її деградації, відсутність збалансованості інтересів окремих соціальних груп, узурпація влади і власності окремими угрупованнями, зневага до умов відтворення соціуму можуть призводити до потрясінь суспільства і держави. Власне, соціальна трансформація один з найважливіших індикаторів соціальної безпеки.

Отже, поняття соціальної безпеки є одним з визначальних параметрів національної безпеки, і воно повинно бути концептуально покладено в основу здійснення державної соціальної політики України. Тільки політика, побудована на базі розуміння цього та проведених емпіричних досліджень, може максимально гарантувати громадянину захист його соціальних прав і свобод, забезпечити йому гідне існування та підтримку в усіх можливих життєвих ситуаціях.

Складність вирішення проблеми забезпечення соціальної й економічної безпеки України та її регіонів полягає в необхідності спільного вирішення двох взаємопов'язаних завдань: організаційних трансформацій і оперативного управління повсякденною діяльністю в межах уже сформованого організаційного середовища. Держава, відстоюючи не

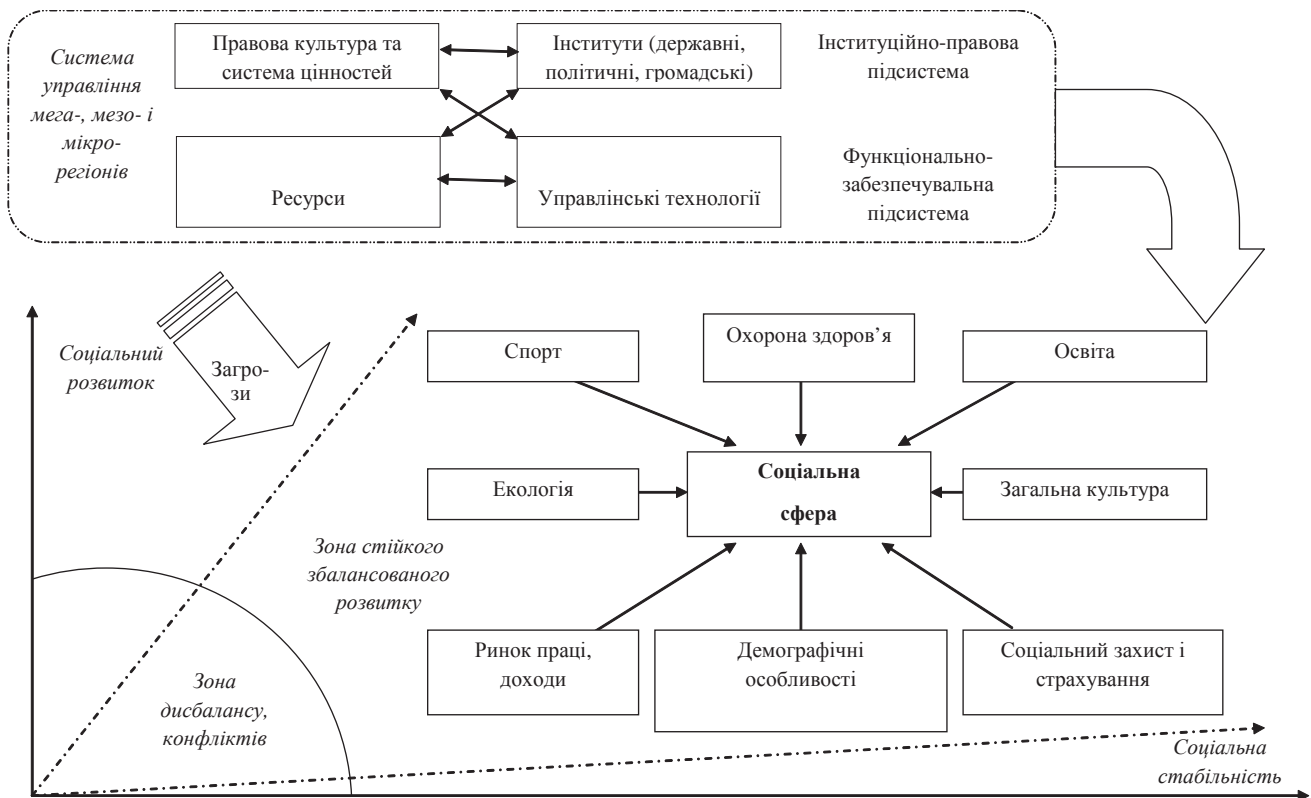

Рис. 1. Управління формуванням і розвитком соціальної сфери

Джерело: складено на підставі [3; 4; 8; 12].

тільки свої, а й національні (регіональні) інтереси, як інструмент впливу на рівень соціальної й економічної безпеки використовує певні прямі та непрямі "важелі". До важелів прямого впливу можна віднести оптимальний напрямок і використання грошових потоків, надання комунікативних послуг, регулювання законодавчої діяльності, регулювання податкової політики тощо, а до важелів непрямого впливу — законодавчий, адміністративно-правовий, судовий та економічний впливи з метою формування необхідних реакцій населення на події, що відбуваються.

Основну потенційну загрозу соціальній безпеці представляє порушення пропорцій відтворення як під час економічних криз (валютних, грошово-кредитних, фінансових, біржових, аграрних та ін.), так і подальше поглиблення диспропорцій під час розвитку економіки й її реформування. З огляду на це, під соціальною безпекою можна розуміти захищеність потреб громадян, окремих груп і соціальних верств, об'єднань людей у регіонах і населення країни в цілому в збалансованому відтворенні й споживанні матеріальних благ, необхідних для їх виробничої, суспільної життєдіяльності, освіти та розвитку.

Найважливішим документом, що закріплює принципи державної політики України у сфері національної безпеки, є Стратегія національної безпеки України [9, п. 2.2, 2.4 Розділ "Засади захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави"]. У ній у стислій формі сформульовано, у чому полягають на сучасному етапі основні інтереси суспільства й особистості, що визначають у сукупності загальнодержавні інтереси. При цьому головну функцію соціальної безпеки можна охарактеризувати з позиції відтворення людського потенціалу та соціального капіталу. Зважаючи на це, вважаємо, що соціальна безпека — це стан, який відзначається характеристикою політичних, правових, економічних, ідеологічних, організаційних та соціально-психологічних заходів досягнення оптимального рівня безпеки "наразі" і "на майбутнє" територіальних

соціально-економічних систем, під час їх функціонування та розвитку, що забезпечується державою та суспільством, і дозволяє зберігати наявні конституційний лад, соціальну стабільність, не допускаючи їх ослаблення і, тим більше, підрив.

Загрози соціальної безпеки як особистості, так і регіональної спільноти обумовлені розбалансованістю соціальних відносин, тому система соціальної безпеки має передбачати наявність відповідного законодавства й системи соціальних і правових цінностей, а також особливу систему відповідальності та контролю. Існування цієї системи, з теоретичної та практичної точок зору, можливо лише при активній взаємодії і взаємоконтролі держави й суспільства щодо створення оптимальної моделі розвитку та соціальних технологій вирішення існуючих у цій сфері проблем. Зокрема необхідні економічне зростання, забезпечення зайнятості населення та доступу різних верств населення до систем освіти й охорони здоров'я, подолання демографічної кризи, інституціоналізація соціального захисту, збереження та відтворення історико-культурних цінностей, охорона майна громадян тощо.

Соціальній безпеці можуть загрожувати процеси й явища, які призводять до різких (можливо, і якісних) змін у житті суспільства, небезпечних деформацій, що тягне за собою важкі соціальні наслідки. Серед загроз соціальній безпеці можна виділити такі групи:

1) загрози, породжені недоліками та помилками в політиці й діях державних і політичних лідерів, владних інститутів. Це рішення, які суперечать Конституції України, законам, підзаконним актам і ведуть до несприятливих соціальних наслідків та внаслідок цього до конфліктів, масових виступів населення (або окремих соціальних груп), інтереси яких в найбільшій мірі виявляються порушеними;

2) загрози, пов'язані з національними суперечностями, конфліктами інтересів "центру" і регіонів, порушенням

прав, свобод і законних інтересів громадян будь-якої національності, міжконфесійними та міжетнічними конфліктами;

3) загрози, обумовлені політичним екстремізмом і тероризмом, унаслідок яких може бути нанесено матеріальний, моральний та соціально-психологічний збиток населенню, окремим його групам, особам;

4) загрози, викликані порушенням законних прав, свобод та інтересів особи і нездатністю держави їх захистити (порушення права на життя, працю, освіту, житло, охорону здоров'я, власність, свободу пересування, забезпечену старість, підриєв механізмів відтворення соціуму тощо);

5) загрози, пов'язані із загостренням криміногенної ситуації в суспільстві, зростанням злочинності, порушеннями законності в діяльності правоохоронних органів і державних структур та ін.

Соціальна безпека є фундаментальною категорією світової спільноти. Її майнове розшарування, збільшення питомої ваги населення, що живе за межею бідності, зростання безробіття, різке скорочення народжуваності та середньої тривалості життя, деформація демографічного і соціального складу суспільства, криза сім'ї, зниження духовно-морального і творчого потенціалу громадян, соціальні конфлікти, відсутність національної ідеї створюють реальну загрозу національній безпеці. У залежності від компетенції органів державної влади, громадських структур, покликаних гарантувати соціальну безпеку, можна виділити чотири рівні її забезпечення, а саме: державний, регіональний, місцевий і самоорганізації громадян.

Згідно із останніми законодавчими нововведеннями регіональний рівень може бути представлений макро-, мезо- і мікрорегіонами [8]. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України "Про засади державної регіональної політики" [8] макрорегіон — це частина території України у складі декількох регіонів чи їх частин, об'єднаних за спільними ознаками, яким притаманні спільні проблеми розвитку, у межах якої реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку, а мікрорегіон — частина території регіону, що характеризується територіальною цілісністю й особливостями розвитку, в межах якої також реалізуються відповідні проекти щодо розвитку, що відзначається процесом соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [там само, п. 3, 8 ч. 1 ст. 1]. На думку законодавця, до останніх варто віднести територію АРК, областей, міст Києва та Севастополя [там само, п. 7 ч. 1 ст. 1]. Зважаючи на таку правову дефініцію регіону, можемо стверджувати, що він становить проміжну ланку (мезорівень державного управління) між макро- і мікрорегіонами. Суб'єктами державної регіональної політики є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада АРК, Рада міністрів АРК, центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи [там само, ч. 2 ст. 4]. Крім того, у розробленні та забезпеченні реалізації цієї політики беруть участь асоціації та інші об'єднання органів місцевого самоврядування, громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи [там само].

Структурно-функціональні зв'язки зазначених суб'єктів державної регіональної політики нами були досліджені в межах іншої наукової розробки [7], тому більш детально зупинятися на їх характеристичі не будемо. Зауважимо, проте, що завдання цих суб'єктів визначені в Розділі III "Повноваження суб'єктів державної регіональної політики" [8], серед яких є таке, як проведення моніторингу й оцінки результативності реалізації

державної регіональної політики та переліку індикаторів такого моніторингу [там само, п. 8 ч. 1 ст. 12]. З аналізу інших положень Закону України "Про засади державної регіональної політики" [там само, п. 9 ч. 1 ст. 13, п. 5—6 ч. 1 ст. 15, Розділ V] випливає, що виконання цього завдання зводиться до моніторингу впровадження Державної стратегії регіонального розвитку України, плану заходів з її реалізації та інших програм і проектів регіонального розвитку, підготовки та подання відповідних звітів. Власне, в абзаці 2 ч. 1 ст. 23 досліджуваного закону зазначено, що з метою забезпечення проведення моніторингу документи з питань державної регіональної політики, визначені в ч. 2 ст. 7 цього закону, повинні містити відповідні показники досягнення цілей, які можливо оцінити [там само]. Разом із тим, законодавець визначає моніторинг і оцінку результативності реалізації державної регіональної політики як періодичне відстеження відповідних індикаторів на основі офіційних статистичних даних та інформації центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та проведення на підставі даних моніторингу оцінки результативності виконання індикаторів шляхом порівняння отриманих результатів з їх цільовими значеннями [там само, п. 4 ч. 1 ст. 1]. Відтак, з упевненістю можемо вказати на певну неузгодженість положень аналізованого закону і необхідність її усунення шляхом конкретизації складників соціального розвитку регіонів з метою забезпечення системи їхньої безпеки, а також закріплення норми контрольного характеру, яка визначатиме механізм використання результатів моніторингу стану реалізації державної регіональної політики. Оскільки на кожному рівні управління регіональним розвитком актуальність і гострота проблеми досліджуваної проблеми вимагають постійної уваги до неї всіх інститутів держави і суспільства, аналізу її стану з тим, щоб не допустити дестабілізації і соціальних потрясінь у суспільстві.

Особлива роль для досягнення соціальної безпеки належить державній політиці. Вона передбачає забезпечення ефективної трудової діяльності всього суспільства, його економіки як важливої умови подолання перерахованих соціальних загроз. Згідно із Стратегією сталого розвитку "Україна -2020" [11, Розділ 2 "Мета реалізації Стратегії та вектори руху"] головними векторами посилення безпеки на середньострокову перспективу є "розвиток", "безпека", "відповідальність" і "гордість", які передбачають забезпечення стійкого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. На наше переконання, таке формулювання векторів руху не позбавлене недоліків, але з нього можна зробити висновок, що соціальна безпека (до речі, даний термін не використовується в аналізованій Стратегії) охоплює підвищення матеріального добробуту громадян на основі реформування системи оплати праці, охорони здоров'я, забезпечення соціального захисту та дотримання соціальних гарантій. Безперечно, найбільш важливим напрямком підвищення системи безпеки будь-якої країни є забезпечення її фінансової складової. Саме фінансовий стан реального сектора економіки, банківської системи і держави визначає, наскільки успішно будуть вирішуватися проблеми за іншими напрямками соціальної безпеки, тому необхідним є забезпечення фінансової стабільності як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях.

ВИСНОВКИ

Таким чином, соціальна безпека — це оптимальний рівень системи захисту населення, його сфер життєдіяльності й інтересів, яка забезпечує найбільш повне вико-

ристання людського потенціалу, універсальність надання та доступність отримання соціальних послуг у макро-, мезо- і мікрорегіонах, а також стабільний і безпековий їх розвиток. Вітчизняне законодавство вимагає доопрацювання в напрямі закріплення поняття "соціальна безпека" (воно повинно бути концептуально покладено в основу здійснення державної соціальної політики України), а також конкретизації складників і суб'єктів такого різновиду безпеки. При цьому важливо, щоб система соціальної безпеки визначалася за допомогою логіки й емпіричних досліджень, методологія яких, на наш погляд, передбачає таке: 1) формування комплексного механізму державного управління соціальним розвитком регіонів; 2) забезпечення стабільного розвитку останніх шляхом створення державою умов, зокрема, для реалізації соціального потенціалу та капіталу, демографічного відтворення, створення соціальної інфраструктури, повноцінної зайнятості населення, підвищення його доходів тощо; 3) вибір концептуальної моделі розвитку регіонів і їх соціальної безпеки як на макро-, мезо- і макрорівні державного управління; 4) моніторинг, аналіз і нейтралізацію (попередження) загроз соціальному розвитку регіонів.

Література:

1. Васильєва О.І. Трансформація регіонального управління в умовах реформування владних відносин в Україні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / О.І. Васильєва; НАН України, Рада по вивч. продуктив. сил України. — К., 2010. — 38 с.
2. Дегтяр О.А. Державне та регіональне управління в соціальній сфері: монографія / За заг. ред. А.О. Дегтяря. — Х.: С.А.М., 2015. — 552 с.
3. Домбровська С.М. Механізми забезпечення державної соціальної безпеки в Україні / С.М. Домбровська // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Державне управління. — Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. — Вип. 242. Т. 254. — С. 28—32.
4. Іляш О.І. Засади державного регулювання у сфері соціально-економічної безпеки України: автореферат дис. д.е.н. 08.00.03 / О.І. Іляш; Львів. комерц. акад. Центр. спілки спожив. товариств України, 2013. — 40 с.
5. Карпенко О.В. Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики в Україні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / О.В. Карпенко; Нац. акад. держ. упр-ня при Президентіві України. — К., 2016. — 39 с.
6. Новікова О.Ф. Соціальна безпека: організаційно-економічні проблеми і шляхи їх вирішення / О.Ф. Новікова. — Донецьк: ІЕП НАН України, 1997. — 460 с.
7. Помаза-Пономаренко А.Л. Особливості організаційно-інституційного механізму державного управління соціальним розвитком регіонів в Україні та принципи його модернізації / А.Л. Помаза-Пономаренко // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 9. — С. 76—80.
8. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
10. Соціальна безпека: теорія та українська практика / І.Ф. Гнибіденко, А.М. Колот, О.Ф. Новікова та ін.; за ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогового. — К.: КНЕУ, 2006. — 292 с.
11. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від

12.01.2015 р. № 5/2015. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

12. Халецька А.А. Соціальна політика як ключовий чинник у діяльності соціально орієнтованої держави / А.А. Халецька // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 5. — С. 71—74.
13. Червякова О.В. Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / О.В. Червякова; Акад. муніц. упр-ня МОН України. — К., 2016. — 40 с.

References:

1. Vasileva, O.I. (2010), "Transformation of regional management in the conditions of reformation of imperious relations in Ukraine", Ph.D. Thesis, Mechanisms of state administration, Council for Productive Forces of the National academy of sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
2. Degtyar, O.A. and Degtyar, A.O. (2015), Dergavne ta regional'ne upravlinnya v social'nij sferi [State and regional regulation in social sphere], S.A.M., Kharkiv, Ukraine.
3. Dombrowska, S.M. (2015), "Mechanisms of software of the state security in Ukraine", Naukovi praci: Nauko-metodychnyj zhurnal. Dergavne upravlinnya, vol. 242 (254), pp. 28-32.
4. Ilyash, O.I. (2013), Principles of state regulation of social and economic security of Ukraine, Ph.D. Thesis, Economics and regulation of national economy, Lviv Academy of Commerce of the Central Union of Consumer Societies of Ukraine, Lviv, Ukraine.
5. Karpenko, O.V. (2016), Mechanisms of service-oriented public policy making in Ukraine, Ph.D. Thesis, Mechanisms of state administration, National academy for public administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
6. Novikova, O.F. (1997), Social`na bezpeka: organizacijno-ekonomichni problem i shlyahy jh vyrishennya [Social security: organizational and economic problems and their solutions], IEP NAN Ukrainy, Donetsk, Ukraine.
7. Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2016), "Peculiarities of organizational and institutional mechanism of the state administration of social development of regions in Ukraine and principles of its modernization", Investicii: praktika ta dosvid, vol. 9, pp. 76—80.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On Principles of state regional policy", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (Accessed 24 April 2016).
9. President of Ukraine (2015), The Decree "On the Strategy of national security of Ukraine", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (Accessed 24 April 2016).
10. Gnybidenko, I.F. Kolot, A.M. Novikova, O.F. and Rogovyy, V.V. (2006), Social`na bezpeka: teoriya ta ukrains`ka praktyka [Social security: theory and Ukrainians practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.
11. President of Ukraine (2015), The Decree "On the strategy of sustainable development "Ukraine — 2020", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 07 July 2016).
12. Haletska, A.A. (2010), Social policy as a key factor in the activity of a socially-oriented state, Investicii: praktika ta dosvid, vol. 5, pp. 71—74.
13. Chervyakova, O. V. (2016), "Development of mechanisms of the transformation of public administration in the context of social change", Ph.D. Thesis, Mechanisms of state administration, Academy of of municipal management, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.07.2016 р.